

ПРОБЛЕМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

УДК 343.985

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-4-12-3>

Волобуєва Олена Олексіївна,
кандидат юридичних наук, професор,
проректор

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8601-4344>

**СПОСОБИ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ
ПРО СТАТЕВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ
(ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ)**

У статті на основі аналізу судової практики розглядаються способи збирання доказів у кримінальних провадженнях про статеві кримінальні правопорушення: 1) проведення слідчих (розшукових) дій; 2) витребування й отримання речей і документів; 3) проведення інших процесуальних дій у зв'язку з учиненням діяння, за яке передбачена кримінальна відповідальність. Відзначається, що особливості в їх використанні зумовлені механізмом утворення слідів у разі вчинення протиправних дій сексуального характеру й іншими обставинами. Підкреслюється, що основну роль у формуванні системи доказів стороною обвинувачення відіграють слідчі (розшукові) дії. Звертається увага на те, що під час проведення огляду місця події мають місце помилки у виявленні, фіксації та вилученні слідів біологічного походження, характерних для вчинення дій сексуального характеру. Ці помилки пов'язані з тим, що сторона обвинувачення нерідко недооцінює значення слідів біологічного характеру в доказуванні. Такі сліди легко піддаються змінам під впливом зовнішніх чинників (часу, температури, вологості тощо). Окрім того, іноді не враховується причинно-наслідковий зв'язок таких слідів з окремими обставинами вчинення кримінальних правопорушень вказаної категорії. Аналіз судової практики свідчить і про недоліки проведення інших процесуальних дій у кримінальних провадженнях за фактом скоєння статевих кримінальних правопорушень. У статті висновується, що наведені помилки негативно впливають на оцінювання доказів, що подаються до суду стороною обвинувачення, і зумовлюють визнання їх неналежними чи недопустимими.

Ключові слова: доказування, збирання доказів, оцінка доказів, слідчі (розшукові) дії, інші процесуальні дії.

Постановка проблеми. Кримінальне провадження по суті є процесом пізнання, який відбувається у формі доказування. Доказування ж являє собою досить жорстко регламентовану процедуру збирання доказів із наступним їх поданням до суду, де здійснюються їх остаточна перевірка й оцінювання. Згідно із чинним кримінальним процесуальним законодавством збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у встановленому законом порядку (ч. 1 ст. 93 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України). Але аналіз чинного кримінального процесуального законодавства дозволяє дійти висновку, що стороні обвинувачення віддається пріоритетність у засобах збирання доказів, що є цілком обґрунтованим, оскільки саме на сторону

обвинувачення покладається обов'язок доказування обставин учинення кримінального правопорушення. Тому питання щодо способів збирання доказів стороною обвинувачення у кримінальних провадженнях узагалі є досить актуальним. Але особливого значення вони набувають під час досудового розслідування статевих кримінальних правопорушень з урахуванням складності доказування окремих обставин їх учинення і помилок, яких припускаються в цьому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Видається, що в ракурсі проблемних питань щодо способів збирання доказів заслуговують на увагу наукові дослідження, проведені після набуття чинності КПК України 2012 р. Так, відповідний теоретичний базис був закладений у працях В.В. Вапнярчука (2017, 2022 рр.), В.І. Галагана (2017 р.), І.В. Гловюк (2013, 2018 рр.),

О.В. Капліної (2013, 2015 pp.), С.О. Ковальчука (2014, 2018 pp.), В.А. Колесника (2013 p.), О.В. Ряшко (2014 p.). К.О. Чаплинського (2013, 2016 pp.) та інших авторів. Але у процесуальній і криміналістичній літературі, як видається, ще не знайшли належного висвітлення проблемні питання використання способів збирання доказів у кримінальних провадженнях за фактом учинення статевих кримінальних правопорушень.

Мета статті. Визначення особливостей використання способів збирання доказів і типових помилок у кримінальних провадженнях за фактом учинення статевих кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. Передусім потрібно відзначити, що відповідно до ч. 2 ст. 93 КПК України способами збирання доказів для сторони обвинувачення є:

1) проведення слідчих (розшукових) дій (зокрема, негласних);

2) витребування й отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій і актів перевірок (витребування й отримання речей і документів);

3) проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК України.

Розглянемо особливості наведених способів збирання доказів у кримінальних провадженнях за фактом учинення статевих кримінальних правопорушень з погляду помилок, яких припускається сторона обвинувачення.

1. Проведення слідчих (розшукових) дій. Слідчі (розшукові) дії є основним способом збирання доказів у кримінальних провадженнях, отже, недоліки в їх проведенні є основним чинником неефективності досудового розслідування [1, с. 130]. У кримінальних провадженнях про статеві кримінальні правопорушення варто звернути увагу на проведення окремих слідчих (розшукових) дій, з якими пов'язані недоліки, що виявляються під час судового розгляду таких справ.

Огляд місця події. Огляд місця події є важливим способом отримання доказів у справах про статеві кримінальні правопорушення з огляду на те, що їхніми ключовими джерелами є сліди біологічного походження. Зокрема, сліди вчинення насильницьких дій сексуального характеру (кров, сперма, слина) залишаються на місці вчинення кримінального правопорушення (меблях, постільній білизні, підлозі тощо). Вони відіграють ключову роль в ідентифікації підозрюваного як насильника, доказуванні інших обставин кримінального правопорушення. Судова практика свідчить, що сторона обвинувачення нерідко недооцінює значення таких слідів у доказуванні та припускається помилки під час проведення огляду місця події. Так, за результатами судового розгляду Малинський районний суд Житомирської області постановив виправдувальний вирок щодо ОСОБИ_8 та ОСОБИ_10, які обвинувачувалися в учиненні звалування неповнолітньої (ч. 3 ст. 152 КК України). Підставою для такого рішення суду було те, що під час огляду місця події (занедбаного господарського приміщення), вказаного в заяві потерпілої, органом досудового розслідування не було відібрано зразки зі слідів бруду у приміщенні та не проведено їх дослідження на наявність біологічних рідин, належних обвинуваченим та/або потерпілій [2].

Допит. Показання осіб у кримінальних провадженнях за фактом учинення статевих кримінальних право-

порушень є важливими джерелами доказів, особливо показання потерпілої особи, у зв'язку з якими обирається конкретна методика розслідування. Типовою є ситуація, коли підозрюваний (обвинувачений) під час допиту не визнає своєї вини і заявляє, що потерпіла його обмовила, а свідки давали покази зі слів саме потерпілої особи. З урахуванням таких випадків потрібен ретельний аналіз наданих під час допитів усіх показань з погляду як їхньої правдивості, так і належності та допустимості. Наприклад, Любомльський районний суд Волинської області у справі з обвинувачення ОСОБИ_4 в розбещенні неповнолітніх (ч. 2 ст. 156 КК України) відзначив, що не можуть бути покладені в основу обвинувачення показання свідка ОСОБИ_20. Зміст показань свідка полягав у тому, що він, будучи сусідом ОСОБИ_4, бачив два-три рази, як той задовольняв свої сексуальні потреби на подвір'ї, шляхом приведення у збудження рукою свого статевого члена. Водночас ОСОБА_20 зазначав, що такі потреби обвинувачений задовольняв наодинці, коли на подвір'ї і на вулиці нікого не було, а коли побачив його (свідка), то припинив це робити. Любомльський районний суд Волинської області зайняв правову позицію, відповідно до якої такі показання свідка стосуються особистого життя ОСОБА_4 і не стосуються пред'явленого обвинувачення, а тому такі показання свідка є неналежними. Було підкреслено, що надані свідком показання мають значення для правильності оцінки достовірності показань малолітніх потерпілих крізь призму можливої помилки останніх щодо обставин між задоволенням обвинуваченим своїх фізіологічних потреб чи сексуальних потреб [3].

Пред'явлення для впізнання. Як видається, пред'явлення для впізнання є найскладнішим способом отримання доказів з огляду на його спрямованість на використання ідеальних слідів кримінального правопорушення для ідентифікації окремих об'єктів. Ідеальні сліди являють собою сформовані в пам'яті людини образи об'єктів (людей, речей, тварин), які тим чи іншим чином пов'язані із кримінальним правопорушенням. Особливістю образів є те, що суб'єкт досудового розслідування та суд не мають можливості безпосередньо сприймати та досліджувати їх для ототожнення визначеного об'єкта – це відбувається через повторне сприйняття людиною об'єкта, що пред'являється для впізнання. Одним із напрямів досліджень для вирішення цього питання є розроблення технологій актуалізації ідеальних слідів [4, с. 142–143]. Зважаючи на те, що на формування образів у пам'яті людини впливають чинники як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру, законодавець сформулював обов'язкові для дотримання правила пред'явлення для впізнання.

По-перше, рішення щодо проведення даної слідчої (розшукової) дії може бути ухвалене уповноваженим суб'єктом (слідчим, прокурором) тільки після з'ясування, що окремий учасник кримінального провадження справді може впізнати об'єкт, який сприймався ним за визначених обставин, що підлягають доказуванню. З етимологічного погляду поняття впізнання є аналогом поняття ідентифікації [5, с. 64]. Водночас особа має бути обов'язково опитана про ознаки об'єкта, за якими він (об'єкт впізнання) може бути впізнаний (ідентифікований), а також про обставини, за яких відбувалося сприйняття, про що складається протокол (ч. 1 ст. 228, ч. 1 ст. 229 КПК України). По-друге, досліджуваний об'єкт має бути пред'явлений для впізнання в числі інших однорідних об'єктів одного виду, якості та без різких відмінностей у зовнішньому вигляді, у кількості

не менше трьох (ч. 2 ст. 228, ч. 2 ст. 229 КПК України). Це означає, що всі чотири об'єкти, що пред'являються особі, повинні мати спільні загальні ознаки, тобто належати до однієї групи. За таких умов не може йтися про таку мету (завдання) впізнання, як установлення схожості (групової належності) об'єкта, що стверджується окремими авторами [6, с. 299; 7, с. 86; 8, с. 156].

Незважаючи на імперативність зазначених нормативних приписів під час досудового розслідування статевих кримінальних правопорушень стороною обвинувачення допускаються їх порушення. Так, під час судового розгляду справи з обвинувачення ОСОБИ_3 у учиненні незакінченого замаху на зґвалтування (ч. 3 ст. 15 ч. 1 ст. 152 КК України) було встановлено, що 6 жовтня 2023 р. приблизно о 5 годині 10 хвилин ОСОБА_3 перебував на території залізничного вокзалу в м. Кропивницький. У цей час він помітив раніше йому незнайому жінку ОСОБУ_5, яка йшла до зупинки громадського транспорту по вул. Вокзальній. ОСОБА_3 пішов за нею, наздогнав її на розі вулиць Чигиринської та Вокзальної, схопив потерпілу ззаду і долонею руки записнув рота, що остання не змогла кричати. Іншою рукою він приставив схожий на ніж предмет до шиї ОСОБИ_5 з вимогою вступити з ним у статеві зносини. У цей час неподалік здійснював ранкову пробіжку ОСОБА_8, який побачив двох невідомих осіб і почув звук, схожий на здавлений крик. У зв'язку із цим ОСОБА_8 вирішив перевірити, що трапилося, та почав світити ліхтариком у бік ОСОБИ_3. Унаслідок цього ОСОБА_3, злякавшись, що його злочинні дії викриті сторонньою особою, відпустив потерпілу і почав тікати з місця події. Надалі ОСОБУ_3 було затримано працівниками поліції неподалік від місця вчинення кримінального правопорушення. Під час судового розгляду стороною обвинувачення серед інших джерел доказів був представлений протокол пред'явлення речей для впізнання, відповідно до якого свідок ОСОБА_8 впізнав джинсові штани синього кольору, у які був одягнений обвинувачений ОСОБА_3 в момент учинення кримінального правопорушення стосовно ОСОБИ_5 [9]. Але аналіз умов, у яких відбувалося сприйняття свідком цієї події і, зокрема, ознак зовнішності злочинця та його одягу (ранкові сутінки, у світлі ліхтарика), надає підстави для сумнівів у тому, що свідок мав змогу сприйняти ознаки джинсових штанів злочинця, достатні для їх ідентифікації. Очевидно, що могло йтися тільки про таку загальну ознаку, як «джинсові штани синього кольору», що не могло бути належною підставою для проведення пред'явлення для впізнання штанів, вилучених у затриманого підозрюваного.

2. Витребування й отримання речей і документів. Фактично це два способи формування доказової основи правової позиції окремого суб'єкта [10, с. 407]. Витребування речей або документів є процесуальною дією, яка полягає у зверненні уповноваженого суб'єкта кримінального провадження до іншого суб'єкта з вимогою добровільного надання речей чи документів, які є носіями відомостей, що мають значення для кримінального провадження. Отримання речей або документів є процесуальною дією, яка являє собою окремий процес передачі (доставляння) стороні обвинувачення чи захисту юридичними або фізичними особами предметів чи документів (копій) із проханням приєднати їх до матеріалів кримінального провадження. Отримані стороною обвинувачення об'єкти підлягають огляду, фотографуванню та докладному опису у відповідному протоколі [11, с. 256–257]. Як видається, наступним процесуаль-

ним рішенням сторони обвинувачення має бути ухвала постанови про визнання та приєднання до матеріалів провадження відповідних речових або документальних доказів.

Таким чином за допомогою вказаних процесуальних дій забезпечуються законність і прозорість шляхів потрапляння речових і документальних джерел доказів у кримінальне провадження без застосування примусових заходів, якими є слідчі (розшукові) дії. Але, на відміну від слідчих (розшукових) дій, у КПК України відсутня детальна правова регламентація використання такого способу збирання доказів, як «витребування та отримання». У зв'язку із цим на практиці даний спосіб застосовується нечасто, що пояснюється необґрунтованими відмовами з боку володілців витребуваних (запитуваних) речей і документів.

Що стосується кримінальних проваджень про статеві кримінальні правопорушення, то цілком логічним є використання процесуальної дії отримання речей від потерпілої особи зі слідами біологічного походження (верхнього одягу, білизни тощо). Але аналіз судової практики показує, що стороною обвинувачення така процедура не використовується, а замінюється поданням заяви з боку окремої особи про приєднання до матеріалів кримінального провадження тих чи тих речей або документів. Так, під час судового розгляду справи з обвинувачення ОСОБИ_5 у учиненні зґвалтування (ч. 2 ст. 152 КК України) до суду стороною обвинувачення в числі інших процесуальних документів була подана заява ОСОБИ_23, якою він просив долучити до матеріалів провадження запис камер зовнішнього відеоспостереження (о 6.20 23 вересня 2017 р.) з магазину «ІНФОРМАЦІЯ_7», що розташований по вул. Томилівська, 48, у м. Біла Церква. Видається очевидним, що така заява була подана у зв'язку з витребуванням органом досудового розслідування запису камер зовнішнього відеоспостереження магазину, що має бути процесуально оформлено належним чином. Окрім того, була подана до суду постановою про визнання та приєднання до матеріалів провадження речових доказів від 27 грудня 2017 р., відповідно до якої джинси потерпілої ОСОБИ_7 визнано речовим доказом. Але водночас був відсутній процесуальний документ (протокол) про отримання від потерпілої вказаної речі [12]. Наведені прогалини та неточності у процесуальному оформленні використаних способів збирання доказів можуть мати негативні наслідки в судових дебатах щодо належності та допустимості представлених доказів.

3. Проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК України. У юридичній літературі поняття «інші процесуальні дії» розглядається як окремий спосіб збирання доказів [13, с. 11]. Ідеться передусім про процесуальні дії, які проводяться до початку досудового розслідування, але їхні результати можуть використовуватись як джерело доказів. Зокрема, такими діями можуть бути процесуальні дії у зв'язку з учиненням діяння, за яке передбачена кримінальна відповідальність (п. 10 ст. 3 КПК України). Наприклад, такою процесуальною дією є затримання особи без ухвали слідчого судді, суду в порядку ст. ст. 207 та 208 КПК України. Вказаними нормами передбачено не тільки тимчасове позбавлення волі, але й проведення особистого обшуку (ч. 3 ст. 208 КПК України), результати якого мають бути відображені у протоколі затримання (ч. 5 ст. 208 КПК України). Вилучені речі та документи разом із протоколом затримання передаються в орган досудового розслідування чи дізнання, що далеко не завжди

робиться відповідно до чинного законодавства. Після внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР вказані речі та документи мають бути оглянуті зі складанням відповідного протоколу. Надалі вони (або частина з них) можуть бути визнані речовими чи документальними джерелами доказів з подальшим їх дослідженням і використанням у доказуванні.

У кримінальних провадженнях за фактом учинення статевих кримінальних правопорушень типовим випадком є затримання особи на місці вчинення нею кримінального правопорушення чи замаху на його вчинення, або під час його безперервного переслідування. Під час затримання вилучають речі та документи, зокрема одяг і взуття, на яких можуть залишитися сліди біологічного походження, пов'язані з учиненням дій сексуального характеру. Надалі щодо вилучених речей і документів, визнаних джерелами доказів, призначаються відповідні експертизи (зокрема, судово-медична та молекулярно-генетична). У всіх випадках має бути належне процесуальне оформлення способу потрапляння вказаних об'єктів у кримінальне провадження як джерел доказів.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що у кримінальних провадженнях за фактом учинення статевих кримінальних правопорушень способами

збирання доказів можуть бути: 1) проведення слідчих (розшукових) дій; 2) витребування й отримання речей і документів; 3) проведення інших процесуальних дій у зв'язку з учиненням діяння, за яке передбачена кримінальна відповідальність. Особливості реалізації способів збирання доказів зумовлюються механізмом утворення слідів у разі скоєння дій сексуального характеру й іншими обставинами. Особливе значення у формуванні системи доказів стороною обвинувачення мають слідчі (розшукові) дії. Аналіз судової практики показує, що під час проведення огляду місця події, допиту, пред'явлення для впізнання й інших процесуальних дій мають місце помилки, які негативно впливають на процедуру доказування. Причиною помилок є неврахування особливостей слідів статевих кримінальних правопорушень, що є джерелами доказів, а також неправильне розуміння обов'язкових для виконання окремих процесуальних приписів. Зазначені помилки також негативно впливають на оцінку доказів, що подаються до суду стороною обвинувачення, та зумовлюють визнання їх неналежними чи недопустимими. Проведений огляд судової практики, як видається, дозволяє визначити типові недоліки у кримінальних провадженнях за фактом учинення статевих кримінальних правопорушень і акцентувати увагу на запобіганні таким.

Список використаних джерел

1. Крикунов О. В. Неефективність досудового розслідування як підстава для відсторонення слідчого від здійснення кримінального провадження. *Історико-правовий часопис*. 2017. № 2 (10). С. 129–134.
2. Вирок Малинського районного суду Житомирської області від 28.05.2024 р. Справа № 283/1350/23. Номер судового провадження: 1-кп/283/57/2024. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119316548> (дата звернення: 05.08.2024).
3. Вирок Любомльського районного суду Волинської області від 09.02.2024 р. Справа 163/2298/23. Номер судового провадження: 1-кп/163/38/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116877614> (дата звернення: 05.08.2024).
4. Затенацький Д. В. Використання інноваційних технологій, спрямованих на актуалізацію ідеальних слідів. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2016. Вип. 32. С. 141–152.
5. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків : Прапор, 2007. 640 с.
6. Аленін Ю. П. Тактика пред'явлення для впізнання. *Криміналістика* : підручник / за ред. В. В. Тіщенко. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 299–311.
7. Гарасимів О. І., Ряшко О. В. Пред'явлення для впізнання як слідча (розшукова) дія у кримінальному провадженні. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2021. С. 81–87. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/81-87_16.pdf (дата звернення: 20.07.2024).
8. Гриненко К. В. Організаційно-тактичні засади пред'явлення особи для впізнання за зовнішніми ознаками. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 1. С. 155–159.
9. Вирок Кропивницького районного суду від 02.02.2024 р. Справа № 404/9403/23. Номер судового провадження: 1-кп/404/513/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117033800> (дата звернення: 06.07.2024).
10. Вапнярчук В. В. Щодо особливостей окремих способів збирання доказів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2022. Вип. 70. С. 405–410.
11. Крушеницький А. В. Витребування речей і документів стороною обвинувачення: процесуальне оформлення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 3. С. 256–264.
12. Вирок Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 27.05.2024 р. Справа № 357/15860/17. Номер судового провадження: 1-кп/357/429/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119280578> (дата звернення: 10.08.2024).
13. Ковальчук С. О. Способи збирання речових доказів стороною обвинувачення. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2014. №2 (10). С. 1–24. URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14kosdso.pdf> (дата звернення: 12.08.2024).

References

1. Krykunov, O. (2017). Neefektyvnist dosudovoho rozsliduvannia yak pidstava dlia vidstoronennia slidchoho vid zdiisnennia kryminalnogo provadzhennia [The ineffectiveness of the pre-trial investigation as a basis for removing the investigator from criminal proceedings]. *Istorko-pravovyi chasopys*. № 2 (10). S. 129–134 [in Ukrainian].
2. Vyrok Malynskoho raionnoho sudu Zhytomyrskoi oblasti vid 28.05.2024. Sprava № 283/1350/23. Nomer sudovoho provadzhennia: 1-kp/283/57/2024 [Verdict of the Malinsky District Court of the Zhytomyr Region dated May 28, 2024. Case

- № 283/1350/23. Number of court proceedings: 1-kp/283/57/2024]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119316548> (data zvernennia: 05.08.2024) [in Ukrainian].
3. Vyrok Liuboml'skoho raionnoho sudu Volynskoi oblasti vid 09.02.2024. Sprava № 163/2298/23. Nomer sudovoho provadzhennia: 1-kp/163/38/24 [Verdict of the Luboml District Court of the Volyn Region dated February 9, 2024. Case № 163/2298/23. Number of court proceedings: 1-kp/163/38/24]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116877614> (data zvernennia: 05.08.2024) [in Ukrainian].
4. Zatenatskyi, D. V. (2016). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii, spriamovanykh na aktualizatsiiu idealnykh slidiv [The use of innovative technologies aimed at actualizing ideal traces]. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu*. Vyp. 32. S. 141–152 [in Ukrainian].
5. Shapar, V. B. (2007). Suchasnyi tlumachnyi psykholohichniy slovnyk [Modern explanatory psychological dictionary]. Xarkiv: Prapor [in Ukrainian].
6. Alenin, Yu. P. (2017). Taktyka prediavlennia dlia vpiznannia [Presentation tactics for recognition]. *Kryminalistyka: pidruchnyk / za red. V. V. Tishchenka*. Odesa: Vydavnychiy dim "Helvetyka". S. 299–311 [in Ukrainian].
7. Harasymiv, O., Riashko, O. (2021). Prediavlennia dlia vpiznannia yak slidcha (rozshukova) diia u kryminalnomu provadzhenni [Presentation for identification as an investigative (search) action in criminal proceedings]. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. S. 81–87. Retrieved from: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/81-87_16.pdf (data zvernennia: 20.07.2024) [in Ukrainian].
8. Hrynenko, K. V. (2020). Orhanizatsiino-taktychni zasady prediavlennia osoby dlia vpiznannia za zovnishnimy oznakamy [Organizational and tactical principles of presenting a person for identification by external features]. *Pivdenoukraiynskiyi pravnychi chasopys*. № 1. S. 155–159 [in Ukrainian].
9. Vyrok Kropyvnytskoho raionnoho sudu vid 02.02.2024. Sprava № 404/9403/23. Nomer sudovoho provadzhennia: 1-kp/404/513/23 [Verdict of the Kropyvnytskyi District Court dated February 2, 2024. Case № 404/9403/23. Court proceedings number: 1-kp/404/513/23]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117033800> (data zvernennia: 06.07.2024) [in Ukrainian].
10. Vapniarchuk, V. V. (2022). Shchodo osoblyvosti okremykh sposobiv zbyrannia dokaziv u kryminalnomu provadzhenni [Regarding the peculiarities of certain methods of gathering evidence in criminal proceedings]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia "Pravo"*. Vyp. 70. S. 405–410 [in Ukrainian].
11. Krushenytskyi, A. (2022). Vytrebuvannia rechei i dokumentiv storonoiu obvyuvachennia: protsesualne oformlennia [Claim of things and documents by the prosecution: procedural registration]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnurishnikh sprav*. № 3. S. 256–264 [in Ukrainian].
12. Vyrok Bilotserkivskoho miskraionnoho sudu Kyivskoi oblasti vid 27.05.2024. Sprava № 357/15860/17. Nomer sudovoho provadzhennia: 1-kp/357/429/24 [Verdict of the Bilotserkiv City and District Court of the Kyiv Region dated May 27, 2024. Case № 357/15860/17. Court proceedings number: 1-kp/357/429/24]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119280578> (data zvernennia: 10.08.2024) [in Ukrainian].
13. Kovalchuk, S. O. (2014). Sposoby zbyrannia rechovykh dokaziv storonoiu obvyuvachennia [Methods of collecting material evidence by the prosecution]. *Chasopys Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriiia "Pravo"*. № 2 (10). S. 1–24. Retrieved from: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14kosdso.pdf> (data zvernennia: 12.08.2024) [in Ukrainian].

Volobuieva Olena,

Candidate of Law Sciences, Professor,
Vice Rector

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8601-4344>

WAYS OF COLLECTING EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS ABOUT SEXUAL CRIMINAL OFFENSES (REVIEW OF COURT PRACTICE)

The article, based on the analysis of court practice, considers the methods of gathering evidence in criminal proceedings on sexual criminal offenses: 1) conducting investigative (search) actions; 2) claiming and receiving things and documents; 3) conducting other procedural actions in connection with the commission of an act for which criminal liability is provided. It is noted that the peculiarities of their use are determined by the mechanism of the formation of traces when committing illegal acts of a sexual nature and other circumstances. It is emphasized that the main role in the formation of the system of evidence by the prosecution is played by investigative actions. Attention is drawn to the fact that during the inspection of the scene of the incident, errors occur in the detection, fixation and removal of traces of biological origin, which are characteristic of acts of a sexual nature. These errors are related to the fact that the prosecution often underestimates the importance of such traces in evidence, which are biological in nature. Such traces are easily subject to changes under the influence of external factors (time, temperature, humidity, etc.). In addition, the cause-and-effect relationship of such traces with individual circumstances of committing criminal offenses of the specified category is sometimes not taken into account.

During interrogations by the prosecution, testimony is not always critically evaluated, which causes them to be recognized as inappropriate in court. This applies, in particular, to the analysis of the content of the testimony of the victim and their connection with the testimony of witnesses characterizing the identity of the suspect, the accused. In particular, this concerns the decision-making regarding the conduct of this investigative action. It can be accepted by an authorized

subject (investigator, prosecutor) only after finding out that a certain participant in the criminal proceedings can really recognize the object perceived by him under certain circumstances. From the etymological point of view, the concept of recognition is analogous to the concept of identification.

It is also noted that the presentation for identification is often carried out in violation of the established procedural rules and their incorrect interpretation. The analysis of court practice also indicates shortcomings in the conduct of other procedural actions in criminal proceedings on sexual criminal offenses. The article concludes that these errors have a negative impact on the evaluation of the evidence presented to the court by the prosecution and lead to their recognition as improper or inadmissible.

Key words: *proof, collection of evidence, evaluation of evidence, investigative (search actions), other procedural actions.*